Autor Guste Santini
Utorak, 26 Ožujak 2002 11:10

1951. godine evropljani su na američku ekonomsku dominaciju odgovorili svojim poznatim Ugovorom kojim su regulirali (zaštitili) dominaciju evropskog od američkog čelika. Nadalje, Evropska zajednica za ugljen i čelik iz 1951. godine, te Evropska zajednica za atomsku energiju (Euroatom) iz 1957. godine, temeljne su odrednice današnje Evropske unije.

Tako je bilo. Danas, 2002. godine, SAD odlučno štiti svoju nacionalnu proizvodnju čelika i prisiljava Evrosku uniju da odgovori isom mjerom. Nitko razuman neće osporiti dramatično smanjenje značenja čelika danas u odnosu na njegovo značenje polovinom prošlog stoljeća.

Čitalac bi mogao postaviti pitanje: pa u čemu je problem?

Problem je, dragi čitaoče, što razvijeni stalno zagovaraju slobodnu trgovinu i uvjetuju manje razvijenim zemljama liberalizaciju trgovine kao temeljni uvjet «pomoći» tim zemljama. Čelik je posljednji poznati primjer. Program zaštite Zemlje nije potpisala najznačajnija zemlja -zagađivač i ekonomski lider – Sjedinjene američke države.

Prema tome, kada razvijenima odgovara liberalizacija, a to je u većini slučajeva, tada se WTO pokazuje i prikazuje kao jedini spas za nerazvijene zemlje. Kada se ugrožavaju interesi razvijenih zemlaja tada se ne raspravlja o prednostima globalizacije već se odlučno štiti nacionalna industrija.

Nerazvijeni postaju nerazvijenijima i globalna sijela na temu kako smanjiti nerazvijenost, koja se održavaju u razvijenim zemljama, tek su dio svjetskog folklora kako razvijeni vode brigu o nerazvijenima ali oni su (tj. nerazvijeni) takvi kakvi jesu i tek otvaranje prema svijetu će ih «naučiti pameti».

U našem narodu postoji uzrečica: «nikada te tuđa ruka nije počešala». Ta se priča i danas ponavlja. Postoji deklarativna odlučnost da se pomogne nerazvijenima ali se dalje od toga ne ide. Postoji spermnost da se nerazvijeni kreditiraju ali su to uvijek veće kamatne stope od zamislivih stopa prinosa po osnovu projekta koji se financira. I tako ostaje dramatično izrabljivanje temeljem kapital odnosa.

U cjeloj priči je država glavni čimbenik. Ona je ta koja svojom politikom i svojim institucionalnim rješenjima stvara/ne stvara šansu svojim građanima za boljitak. Susjedna Slovenija i Hrvatska su zemlje sa zajedničkim korijenima. Pri tome Hrvatska ima prednost u resursima (postoji komparativna prednost u odnosu na Sloveniju) ali je ostvarila neuporedivo lošiji rezultat od Slovenije. Upravo bezkriterijalna otvorenost Hrvatske je temeljni razlog zbog čega Hrvatska nije uspjela kao što je to Slovenija. Oslanjanje na tržišne mehanizme kao optimalni put razvoja pokao se je tragičnim. Slovenija je vrlo postupno, iteracijama, stvarala novo tržišno ozračje u čijem je stvaranju glavnu ulogu igrala država. Ona je imala koncepciju i strategiju razvoja a Hrvatska nije. Posljedice su poznate. Hrvatska danas ima GDP per capita 4.300 $, a Slovenija 10.000 $, pri čemu je kupovna snaga od 4.300 $ uglavnom jednaka navedenom iznosu, dok je u Sloveniji veća za 60% i iznosi više od 16.000 $. Jasno da je bit cjele priče (ekonomske politike) u razlici između nominalne visine dohotka i njegove kupovne snage. S tim se u

Hrvatskoj dosta manipuliralo. Ali to je jedna druga priča za jednu drugu zgodu.

Zaključno kapital odnos destruira postojeći svjetski sustav i sebi podređuje sve i svakog. Ali kada lideri imaju problema odmah se poseže za protekcionizmom. Tako je to bilo i tako će to biti. Bilo bi, na kraju, interesantno da posljednja događanja interpretiraju neoliberalisti i da dokažu da ovo sa čelikom nije protekcionizam i antiliberalna mjera.